

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Metliška c. kr. okrajna sodnija in slovenske vloge.

Ko je meseca februarja t. l. izrekel najvišji sodni dvor na Dunaji, da je sodba pisana v slovenskem jeziku neveljavna, ker nij sestavljena v uradnem nemškem jeziku, gledali smo z nekako bojaznijo na nasledke te naredbi pri c. kr. sodnijah na Slovenskem. Graške nadsodnije predsednik g. Waser, od nekdanj veliki prijatelj in čestitelj Slovencev, razveselil se je tako naredbi, da je precej poslal okrožnico na naše sodnije, kako naj se sodni uradniki ravnaajo glede jezikovnega vprašanja. Mej vrsticami vseh teh naredb pa si lahko bral, da slovenski jezik nijma nikakršne veljave v c. kr. sodnijah; nemški jezik je deželni jezik na Slovenskem.

Metliški okrajni sodnik gospod Ogrinec, tist mož, ki je nekdanj brzojavil presvitlemu cesarju samemu, da se Turki bližajo Metliki, nasrkal se je Waserjevega duha do dobrega ter začel po vsem delati v njegovem smislu. A s svojim prvim poskusom se je jako opekkel. Primoran je bil od baš tiste c. kr. nadsodnije sprejeti prošnjo za vknjiženje, ki je bila na podlagi slovenskega pisma pisana v slovenskem jeziku. Ako tedaj uže v pravnem življenji ne najdemo železne konsekvence, kje naj jo še iščemo? Metliška c. kr. okrajna sodnija recte njen načelnik šel je v svojej protinarodnej mržnji še nekoliko dalje. Mislil si je, če je sodba pisana v slovenskem jeziku neveljavna baš zaradi tega, ker je pisana v slovenskem jeziku, zakaj bi neki sprejemali slovenske tožbe? Tacega mnenja je tudi, kakor se vidi, gledé političnih nazorov popolnem jednak mu g. adjunkt Röthel. Le-ta ima to manjso, da zavrne vsako tožbo, ki je pisana v slovenskem jeziku. V rokah imamo tako tožbo. Janez St. iz Vidošič je vložil slovensko pisano tožbo proti Marku P. iz Drašič. Na to tožbo dobil je sledeči odlok:

Die klage wird, da dieselbe nicht in der landesüblichen deutschen gerichtssprache verfasst ist, nach § 13. a. g. o. und dem erlasse des k. k. obersten gerichtshofes Wien vom 15. februar 1881, Nr. 1697 abgewiesen.

K. k. bezirksgericht Möttling
am 8. Juni 1881.

Röthel m. p.

In sploh je znano, da ta stranka nij jedina, katero je doletela taka osoda.

Kakor vidimo opira se v tem odloku g. c. kr. adjunkt na §. 13. o. s. r. in na naredbo najvišjega sodnega dvora na Dunaji od 15. dne meseca februarja 1881. št. 1697.

S §. 13. o. s. r. se je „Slov. Nar.“ bavil uže večkrat. Ta §. pravi odločno, naj stranke

kakor tudi njih pravni zastopniki upotrebljajo v svojih govorih jezik, ki je v dotičnej deželi navaden, ali v nemškem tekstu „in der landesüblichen sprache“. Deželni jezik je, kakor postava trdi, tudi uradni jezik. Jasno je kakor beli dan, da je v metliškem okraji, kjer bivajo sami pravi pravcati Slovenci, slovenski jezik deželni in tedaj tudi uradni jezik. Po § 13. o. s. r. morajo tedaj vse c. kr. sodnije na Kranjskem izimši kočevsko sprejemati tožbe in vloge sploh v slovenskem jeziku. Dozdaj nij še nobena sodnija na Kranjskem zavrgla slovenske vloge — razen metliške. V zgodovini našega naroda bode vedno zapisano, da je bila sodnija metliškega po vsem slovenskega okraja prva, ki je odbila vlogo pisano v slovenskem jeziku. Ona je zaprečila slovenščini pot v sodnijo, kjer naj se nepristransko pravica in samo pravica deli; ona je odrekla slovenskemu jeziku veljavnost postavno mu garantirano.

G. c. kr. adjunkt Roethel je menda navlaš iz same mržnje proti nedolžnemu slovenskemu jeziku napak interpretiral omenjeni §., češ, kmet me itak ne razume.

Ako je g. adjunkt Roethel konsekventen, tedaj mora odslej zapoditi vsako stranko, ki se v ustnih tožbah poslužuje slovenščine, ker je slovenski pisana tožba neveljavna. Vsako slovenski govorečo stranko more odpraviti rekoč: „Nach §. 13 a. g. o. und dem erlasse des o. gerichtshofes von 15. febr. 1881, Z. 1697 nicht angenommen! Tedaj bosta imela g. adjunkt in njegov chef, g. Ogrinec, najlepše življenje, ker bosta brez dela. Potem bosta lahko sanjarile o slavnej bodočnosti germanstva!

Odlok najvišjega sodišča na Dunaji, katerega citira tudi g. Roethel, je na Slovenskem dovolj znan. Kar je uže od nekdanj veljalo na Slovenskem, — vse ta odlok negira.

Odlok metliške sodnije je pa tudi v družem oziru važen. Veseliti mora vsacega rodoljuba, da so naši kmetje uže tako napredovali, da sestavljajo sami tožbe v svojem materinem jeziku. Ali kaj jim to pomaga, ko nekateri c. kr. sodniki trdovratno in javno odrekajo veljavnost jeziku, katerega govori narod slovenski. Vrhu vsega tega ima pa taka stranka še materijalno izgubo, ker mora koleke dvakrat plačevati. Da s tacim počenjanjem dotični sodniki dražijo brez uzroka naš narod, nij treba naglašati. Nasledki tacega ravnanja pa bodo, da bodo sodnije izgubile zaupanje mej narodom, pravna zavest pa vsled tega gotovo ne more napredovati. Kadar jedenkrat zaupanje gine, tedaj bode tudi položaj naših uradnikov postal jako kritičen. Vsega tega pa so krivi tisti ki ubozemu slovenskemu kmetu, nagajajo in težave delajo, kjer koli mogô. Kaj nam koristijo vse obljube Taaffejeve vlade, kaj vse postave in postavno garantirana enakopravnost? Sodnik je postava,

on interpretira postavo, kakor mu drago. Tako velja na Slovenskem!

Naše državne poslance pa prosimo, naj zahtevajo ostro in odločno od vlade, da dejanski izpolni svoje obljube! Za Boga svetega, tako se nam celó pod Auerspergom in Lasserjem nij godilo! Strankam metliškega okraja pa nujno priporočamo, naj se v tacih in jednacijah slučajih v postavno določenem času 8. dneh pritožijo na c. kr. nadsodnijo v Gradci.

—u— —k.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 12. avgusta.

Ustavoverci so s svojim divjim ščuvanjem in rovanjem odpodili od sebe marsikaterega privrženca, ki se mu je naposled vender pristudilo tako počenjanje. Ta izguba jih boli, bojijo se, da bi se jim ti odpali moške popolnem ne odtujili, zato so jeli govoriti, da hoté poklicati v življenje sred njo, zmerno stranko. Vender pa niso še popolnem odločili se, morda pričakujejo, kaj jim bode svetoval očka Herbst. „Presse“, govoreč o tej srednjej stranki, našteva zasluge, ki bi jih imela ta stranka in kaže tudi v gospodsko zbornico, kjer je jednaka stranka. Dalje piše „Presse“: „Taka srednja stranka bi s svojim premišljenim, principijelnim in ostro stvarnim postopanjem nacionalne frakcije desnice pomirila; ona more jedina obroč, katerega je strah pred represalijami manjšini skoval, zopet razrušiti in v resnici koalicio zmernih liberalnih elementov omogočiti“. Nu, bomo videli, kakov rezultat bode prišel iz teh svetov.

„Narodni list“ toži, kako neznosne so razmere v **Dalmaciji**, kako „irredentovci“ tu vedno rujejo in ščujejo proti Hrvatom, vlada pa da v tem oziru ne stori nobednega odločilnega koraka. „Narodni list“ piše: „U Splitu se viče: živila Italija, smrt Hrvatim, i napada na narodne osebe; u stolnom Zadru hajdučki naskače na bogoslovnu mladež, a u Drnišu paraju nožim narodnjaci! Quousque tandem... A vlada? Nami je začudno, da bečku vladu nemogu još prenuti ni Tršćanske petarde, ni riečke smutnje ni Dalmatinske pobune, več nasuprot uže pogubno načelo: divide et impera, posredno daje povoda drzovitosti širiteljem nemonarhičnih težnja, a zapušta onaj narod, koji se tim težnjam opire“. Nu, potem naj bi pa še kdo mislil o resnem prijateljstvu Italije nam nasproti; „nerešena“ Italija se pač hoče le tihotapsko priplaziti nam v hišo: kazala bi nam prijazno lice, dokler bi pač njej koristilo.

V **Hrvatskeji** pričela se je agitacija za volitve v sabor uže na vseh krajih. Osobito vlada ne miruje, ona dela neumorno in povsod za svoje kandidate. Tudi neodvisna stranka se je nekoliko bolj energično poprijela; „Obzor“ z živimi besedami priporoča svojim prijateljem, naj ne mirujejo, naj delajo, kjer le morejo.

Vnanje države.

V **Bolgariji** se je zopet povrnil blagodejni mir, nikjer se ne čuti upor proti knezovim nameram in reformam. Opozicija, ki je

začetkom pod vodstvom Cankova in Slavejkova neumorno delovala, je utihnila, ker jej manjka voditeljev. Cankov in Karavelov bila sta namreč v Plevnu zaprta, ker sta na več krajih sklicala meetinge, a bila sta zopet izpuščena, ko sta oddala zagotovilo, da ne bosta dalje rovala. „Marica“ pripoveduje, da misli Cankov izdajati v Ruščuku opozicijski list, ravno tako tudi Slavejkov v Travnu. Vzhodnje-rumeljski listi so v Bolgariji prepovedani, ker pišo proti knezu bolgarskemu in njegovim name-ram. „Marica“ opomina vzhodnje-rumeljske liste, naj nikar nepotrebno ne napadajo kneza in ne ovirajo njegovo delovanje. Na dalje piše: „Knezu bolgarskemu se mora dati potreben mir, da more začeti izpeljavati svoj program, kateri nijma nič v sebi, kar bi oviralo organizacijo dežele. Razum in patrijotizem nam Bolgarom vzhodnje Rumelije zapoveduje, da se vsega ogiblujemo, kar bi na jedne strani vznemirjenje in na druge strani nezaupanje strank v Bolgariji pomnoževalo“.

Turški finančni minister vzel je v Galatu za državno blagajnico 15.000 funtov na posodo; ta denar bi se bil moral obrniti v podporo žen, udov in sirot uradniških in vojaških, a oddalo se je takoj 12.000 funtov sultanu, tako da ostaje v podporo le še 3000 funtov. Res ljubeznjive so te razmere turške.

Razmere v **Irskej** še vedno niso prav ugodne. Da-si je deželna bila sprejeta, vendar nijma to zaželen uspeh, ki se je pričakoval. Vlada še vedno z železno svojo roko sega okolo sebe in po posilnem zakonu marsikateriga Irca denó še v zapor. Pri eksmisijah se večkrat vname mej policijo in prebivalstvom pretep.

Don Karlos, ki je bil izgnan iz Francije, živi zdaj v Angleški. V razgovoru z dopisnikom „Figarovim“ se je baje izrazil ta pretežent španskega prestola, da se nikdar ne odreče svojemu pravu do španskega prestola in da čaka le ugodnega časa, ko bode mogel razviti svojo zastavo. V to svrhu da je v vednej zvezi s svojimi prijatelji in privrženci v Španski.

V **Nemčiji** se proti židom vedno huje postopa in to sovraštvo se širi, posebno pa se pri antisemitskih demonstracijah odlikujejo nemški študentje. Dne 29. m. m. so nabili antisemitje v Falkenburgu na voglih plakate, s katerimi se je sklicalo prebivalstvo v 5. dan t. m. oboroženo proti židom. In res se je zbrala velika množica pred stanovanji židov; policija jih je hotela razgnati, a postavili so se jej nasproti in se z njo sprijeli. Bilo je nekaj mrtvih, tudi jeden policist. Ravno tako se ponavljajo nemiri v Jastrovu. Naši liberalni listi pa o vseh teh nemirih tako malo poročajo, kakor da bi ne vedeli nič o njih. Kadar pa jim je treba pisati o zatiranju židov v Rusiji, takrat pa delajo iz komarja velbljode in zraven še pristavljajo laži.

Dopisi.

Iz Ptuja 10. avgusta. [Izv. dop.] (S pet nekaj o naših hranilnicah.) Vse je tega prepričanja, da je denar v avstrijskih hranilnicah predrag; 6 % in pa še več anuvitete, tega nobeden posestnik plačati ne more, ker mu posestvo še 4 % ne nese. Če le jedna slaba letina vmes pride, dolžnik s plačilom zaostaja, pride tožba, stroški, in posestnik je v kratkem pokončan. Na Angleškem je denarja za 1 % dovolj, na Dunaji za 2 % in 3 %, na Prusovskem se od otročjih denarjev samo 3 % jemlje; graška hranilnica dala 4 %, tudi v Ljubnem, v Judenburgu in še v mnogih krajih na Gorenjem Štajerskem so hranilnice odstotke tako znižale. Samo ptujska hranilnica se znižanju odstotkov protivi, in še sploh 6 % jemlje, pred kratkim še je od vknjiženih denarjev 7 % jemala. Leta so bila zaporedoma slaba, ljudje še živeža nijso imeli; nij se tedaj čuditi, če se pri nas v jednom tednu sodnijsko več posestev proda, kakor nekaterikrat na živinskem semnji živine. Skoro bi človek misliti smel, da

naša hranilnica za tega del tako visoke obresti jemlje, da jih dolžniki ne bi mogli plačevati, ker le takrat ima naš hranilnični načelnik in župan mnogo zaslužka, če dolžniki s plačilom zaostajejo. Od dolgov na menjice so dosihmal 9 % obresti in še več terjali. Neki veliki posestnik se je tako v menjice zapletel, da po časi teh oderuških obrestij nij več zmogel. Začela ga je hranilnica tožiti, prodala mu je najprej živino in druge premičnosti, posestva mu je več let sekvestrirala, vinsko nabiro v vinogradih vzela, tako, da so obresti na malo plačani bili; to jej vse nij bilo zadosti, prodala mu je na zadnje brez potrebe vse posestvo, in mnogoletni trud marljivega, poštenega, vedno štedljivo živečega posestnika je z jednim hipom po vodi splaval. Da se posestva dolžniku prodade, nij nič nenavadnega, ali zgodila se je prodaja tudi iz sebičnosti in zlobnega namena, kar se da iz sledečega sklepati. Denarni zavod mora zadovoljen biti, ako obresti od kapitala dobi; tu pa je hranilnica neprenehoma tudi takrat toževala, ko so obresti z nabiro na malo plačani bili; prodaji bi se bilo dalo izogniti, ako bi se bila posestva dalje sekvestrirala; na prodajo je hranilnica posestva takrat spravila, ko je videla, da za njih nij nobenega kupca; kupili sta zares vsa velika posestva ptujska in graška hranilnica; zdaj so hranilnični ravnatelji oskrbniki ta jednega, ón drugega vinograda, da ne brez dobička, je očitvidno. Če vam na zadnje povem, da so tako postopali ptujski nemškutarji proti narodnjaku, vam je vse jasno. Naši nemškutarji so ptujski okraj na siromaštvo spravili, sebe pa obogatili, za to so tako arogantni.

Iz Vrem 10. avgusta. [Izv. dop.] (Letina. Premog. Uljuden zdravnik.) Vsacega človeka presunejo žalostne vesti iz raznih krajev naše mile domovine o požarih, toči in suši; a tudi nam Vremcem žuga poslednja. Prvega pridelka imeli smo po številu mnogo, a zrnja malo; drugemu pa preti uže suša. Gorje ubogemu ratarju! Vender upamo, da se našemu pridnemu delavcu zdaj prilika ponudi do kakega vinarja. Prihodnji teden prične spet neko francosko društvo tu pri nas premog kopati, kar obeta mnogo zaslužka, ako dotična družba stanovitna pri tem ostane, česar se nam, kakor uže pred leti, nij nadejati. Bog daj, da bi bilo zdaj drugače!

Te dni je pri nas senožeški g. okrajni ranocelnik stavil koze. Pri tej priliki ga poprosi naš pošteni, a bolehní g. J. Prelec, prvi občinski svetovalec, naj bi mu k njegovemu prejšnjemu zdravju pripomogel. G. ranocelnik pa se odreže: „Jaz sem danes prišel stavljenje koz naprej vzet, a ne Vas zdraviti!“

Gospod okrajni ranocelnik! mi mislimo, da ste Vi zaradi nas tukaj, a ne mi zaradi Vac. Potrudite se, svojega, nam nepozabljivega prednika g. Lukeža vprašati, kako si boste naše zaupanje pridobili. Ali čujete kaj o marljivosti g. Zenkoviča, mnogozasluženega okrajnega zdravnika v Sežani, kateri nam je ob vsakem času rad na pomoč? Občan.

Iz Trnovega pri Il. Bistrici 11. avgusta. [Izv. dop.] (O radostno potovanje.) V soboto 13. t. m. se 365 hrvatskih in sploh slovanskih odbornikov in irredentovcev iz Reke v Pešto odpelje. Ta posebni vlak pojde preko Št. Petra in Ljubljane, kjer se bode mudil le 5. minut.

Namen potovanju teh madjaronov in lahonov je obiskovanje „bratov“ madjarov, ker so jih le-ti o binkošti s svojo navzočnostjo počastili na Reki. V Stuhlweissenburgu bode

potnike mnogo Peštancev pričakovalo, v Pešti, kamor pridejo v nedeljo zjutraj ob 10. uri, pa bode sprejem velikansk. Cele 4 dni se bodo bratili, političnih gubernikov se je premnogo prijavilo in „bratimstvo“ bode za večne čase utrjeno! —

Na Reki so vse madjarske gramatike ta teden spečali in zvedeli smo, da so še stari lenuhi začeli zgodaj vstajati, ter posebno pridno učiti se tega jezika. Prejšnjej hrvatskej Reki je tedaj uže boljša zarja zasijala! Da gre vlak preko sv. Petra, in ne skozi Karlovec in Zagreb, zato imajo potovalci posebni uzrok. V svojej — skromnosti nečejo, da bi jih „sijajno sprejemali“ in „slavili“ stanovniki Hrvatske! —

S Primorskega 11. avgusta. [Izv. dopis.] (Žalostno stanje istrskih Slovanov.) Povsodi nas Slované v Istri, Slovence kot Srbohrvate prezirajo in tlačijo. Rodoljuba pa posebno boli srce, ko vidi strast in slepoto, s katerima celó c. kr. uradniki podpirajo italijanstvo, pa zavirajo in tarejo slovanstvo. S takim počenjanjem pa ti c. kr. uradniki spodkopujejo Avstrijo, če prav je ravno njih sveti poklic podpirati jo, ker jim daje vsakdanji kruhek. Kako hudo se Slovanom v Pazinskem glavarstvu godi od teh c. kr. uradnikov, ki so z laškimi irredentovci v naj-srečnejšej zvezi, priča naj sledeči dopis velikega dunajskega dnevnika „Tribüne“. Ta vrli list piše v št. 219 od 10. avgusta od besede do besede tako-le:

„Pazinske razmere. Uže davno je znano čitateljem „Tribüne“, da je voditelj glavarstva Pazinskega gosp. vit. Jettmar v tukajšnjem italijanskem kazinu plesal po Garibaldijevem marši, znano jim je, da je roval proti društvu „Avstrija“, da je podpredsednih italijanskega kazina prerad nosil „margheritine“ ali marjetice (spominajo na italijansko kraljico Margeriti. Dostavek prelagatelja), da je nekdo zamazal in poškodoval napis na spomeniku, ki smo ga bili postavili v čast cesarja Franca Jožefa I. Onemogla besnost je bila onkrat posedla g. voditelja glavarstva, povsodi je iskal in zalezoval spisatelja onega članka ter je za gotovo napovedal, kako bode „Tribüne“ prisilil, da bode preklicala tist članek. A preklica le nij bilo in še zdaj ga nij — fakta se pač preklicati ne dajó — spomenik na tukajšnjem frančiškanskem trgu stoji še zmerom oskrunjen; voditelj glavarstva je blez vender umil zamorca in on članek v „Tribüni“ je le prouzročil, da so glavarstvu neposrednje podrejeni c. kr. uradniki izstopili iz društva „Avstrija“ (ki je obsegalo in še obsega večinoma častnike in uradnike) ter se deloma pridružili panitalijanskemu kazinu. Od tega časa so se tukajšnje razmere razvijale zmiraj čudovitejšje. Politični uradniki se nekako čudno — pa vidno mrzlo obnašajo proti častnikom in uradnikom, ki nijso Italijani, nasproti pa jako ljubko in po domače občejejo z ljudmi, ki nikdar nijso zatajevali svojega protislovanskega in sploh sovražnega mišljenja. Politični in sodnijski uradniki se udeležujejo shodov, v katerih se godé prečudne reči. Tako so se pred tremi tedni v bližnjjej vasi Korobjbi bili sešli nekateri Pazinci in Motovunci (Montona), katerih politično mišljenje je vsem dovolj znano. Iz Pazina poslan dopis v močno rudečem tržaškem „Independente“ je naznanil, da so se óni ljudje zbrali, da bi se mej seboj pogovorili in zjediniili, kako bi italijansko naobraženost branili pred Slovani, ki jo zdaj huje kot kdaj koli poprej napadajo. A Independent je zamolčal, da sta k ónemu

shodu v Korobji bila romala tudi tukajšnjega glavarstva tajnik in jeden izmed tukajšnjih pristavov; Independent je zamolčal, da malo dni po ónem shodu je bilo naznanjeno tukajšnje okrajne sodniji, da se v Korobji óni ljudje tudi izdajalsko klicali: „Viva l' Istra l' ultima provincia dell' Italia!“ Tega pa nijsta naznala óna c. kr. uradnika udeleženca. Zdaj to stvar preiskuje sodnija — in óna dva uradnika so kot priči že zaslišali“.

„Po zadnjem številjeni ljudi ima to glavarstvo 31.000 Slovanov in le 6000 Italijanov. Ker bi ti vselej zvesti Slovani lahko upešno odbijali znane želje in znano hrepenjenje kaj žive stranke, zato se nekateri krogi na vso moč napenjajo, kako bi te Slované brzdali in potlačili. K občinski volitvi v čisto slovanske občini Tinjanu se jo peljal kot vladni komisar gospod Jettmar vkupe z razvpitim Slovanožrcem Eg. Mrachom (izg. Mrachom) in sicer v zadnjega kočiji. To se je zgodilo, ko je malo dni pozneje bila volitev župana v Tinjanu. Neki davkarski uradnik zasmejuje očitno državi vedno zveste Slované z grdo psovko „schiavi“, neki drugi denarnični uradnik, ki so ga bili iz Ogerskega izgnali, izjavil se je očitno, da morajo Slované tlačiti s pomočjo Italijanov.“

„Slované tukajšnje v občie tlačijo v uradih in v šoli ter jih potiskajo v kot; tukajšnji Italijani in ozko z njimi zavezani politični uradniki pa strastno, prav besno preganjajo posebno slovanske duhovnike in uradnike kot prave zastopnike neobraznosti mej Slované. V očeh g. Jettmarja so uradniki slovanske krvi in misli oni nevarni nemirneži, katere je treba odstraniti, da se v Pazin povrne ljubi mir. Samo po sebi se razume, da pri takih razmerah rase pogumnost in drznost tukajšnjim panitalijanskim Irredentovcem. Da je vsaj nekoliko spremembe, gode se tukaj mesto Garibaldijevega marša zdaj Humbertov marš (v čast italijanskega kralja. Dostavek prelogatelja). Tako je 1. maja korakala skozi mesto mestna godba ter godla Humbertov marš; ko je zadnjo zimo g. Jettmar še plesal po Garibaldijevem marši, godli so pri letošnji velikonočni svečanosti, pri sprevodu, Humbertov marš. Nemški uradniki, pravijo ti Panitalijani, nijso nevarni, oni so le tujci („stranieri“), za katere se nij treba meniti, zelo nevarni so jim pa slovanski uradniki; ti izvirajo iz ljudstva, ki jedino je nevarno italijanskemu življu in italijanskim nameram; zato pa te slovanske uradnike na vse mogoče načine dražijo, zasmejujejo in žalijo. Slavjanskim uradnikom zvižgajo Garibaldijev marš, za njim kriče: „schiavi“. Da, tukajšnjega glavarstva komisar Pirinelo je mesece in mesece pokašljeval za nekim tukajšnjim profesorjem — in to so priče spričale pri tukajšnji c. kr. sodniji; zadnje dni — in to je zopet v protokolu spričano — so se odrasli ljudje pogovorili, da bodo za c. kr. uradniki in častniki pokašljevali in plevali — in to so res že storili jednemu profesorju in jednemu častniku. Tako se je vse premenilo v Pazinu, kjer se še z lece pridiguje hrvatski, kjer še velika večina prebivalcev razume hrvatski in čuti avstrijski; premenilo se je po živej agitaciji nekaterih irredentovskih kričarjev in po napačnej politiki merodajnih krogov; gledé draženja, zasmehovanja in psovanja c. kr. uradnikov in častnikov je zdaj Pazin to postal, kar so pred letom 1866, bilalijanska mesta v Veneciji.“

„Politična zmešjava je tukaj dospela do vrhunca, in stanje se mora kmalu pojasniti.

Prestavijo naj se Irredentovcem neljubi uradniki in častniki, poitalijančujejo naj se še pridnejše v šoli in uradu tukajšnje državi vedno zvesti Slovani, s kratka naredi se naj Pazin za središče irredentovskih želja in teženj, ali pa naj v Istri začne vladati prava avstrijska politika, ki bode podpirala in pospeševala slovanski živelj.“

To zadnje silno zahteva obstanek države, zdrava državna sebičnost, ki bode, ki mora odstraniti zdaj Slovanom tako sovražnega vladnega zistema na Primorskem, g. barona Pretisa. Domorodna jeza mi je narekala gornje vrstice; brez najmanjšega pretiranja sem popisal tukajšnjo politično mizerijo. Ko pa bi se hotelo po oficijoznej poti olepšavati tukajšnje razmere, ko bi se hotelo od katerekoli strani oporekati v tem članku navedenim faktom, pooblašujem vas, g. urednik, vse dotične date in dokaze, ki sem jih vam podal, izročiti ministertvu notranjih zadev; zlasti pa za to ministertvo sem namenil tudi le-te vrstice.“

Tako pogumna dunajska „Tribüne“. Teh besed pač nij treba dalje tolmačiti, preočito govoré, kličejo same zase. Bog daj da bi zopet ne bile glas vpijočega v puščavi!

Notranjski narodni praznik v Dolenjem Logatci.

(Dalje.)

„Slavnostni govor“ pride na vrsto. Tedaj se nam je razgrnil prizor, katerega nikdar pozabili ne bomo! Glej, čestiti čitatelj in ti prijazna bralka: Glava pri glavi... vse zamakneno v govornika na odru... kakor se glasi in giblje govornik, zdaj mlo-proseče (takó zna samo g. Resman!), zdaj obupno-grozéče, zdaj mirno, zdaj burno: takó odséva in odméva trenutek za trenutkom, na obrazih in v duši poslušajočega naroda... ali mej tem se nebó zavija in zavija v črne oblake in izza gorá se zdaj pa zdaj posvétí, takó da se marsikatero okó plaho ozré proti nebu... Tega prizora ne bodemo pozabili! Po tisoč letih zatiranja govorilo je na jednom mestu štiri tisoč ljudi, da — narod bo zmirom stal!

Gospoda Iv. Résmana govor je bil že natisnjen v tem listu. Vsak vé, da je silno težko, ustrezati občinstvu, kakor je bilo zbrano ravno najprimernejše iz tako obširnega zgodovinskega gradiva (Ciril in Metod — Jurčič pa njih doba) in ob jednom podučevati, razkladati in navduševati v tako omejenem času jednega slavnostnega govora*). Opozarjamo na nekaj prav srečnih in markantnih mest v tem govoru, ki so imele ognjevit uspeh in občno odobravanje. Kar največ velja, je bilo to, da je g. Resman svojo žarevito misel tudi prav izrazil in jo s kaj ugodnim kretanjem povedal. Z jedno besedo: prihajalo je iz srca in šlo je k srcu! Sploh je bil gospod Resman vsemu temu prazniškemu podjetju duh, ki oživlja! To vemo in cenimo! Notranjska naša stran ga morda nijma moža, ki bi s svojim navdušenjem (pa tudi praktičnim!) in s svojim prikupljivim govorniškim darom v malem toliko velicega za našo stvar storil, kot ravno gospod Ivan

*) Ne tajimo, da je bila zgodovina o „sv. Cirilu in Metodu“ v tem govoru spretno sestavljena. Vender pa smo povpraševaje priprosteje poslušalce zvedeli, da si nijso dobili prave in jasne podobe o teh sv. apostolih slovanskih. A zato treba oskrbeti! Zato pa bi se „tisočletnica“ kaj sadunosno praznovala, če bi se poslala v slovensko priprosto ljudstvo knjiga, jasna in pripravna dovolj, da naš narod začne s pravim razumom in tako tudi s pravo vnetostjo spoznavati in častiti sv. Cirila in Metoda kot narodna svetnika! Op. pis.

Resman z Rakeka. Tega omenjamo za to, ker so se pri nas burno proslavljali možje, pa so primeroma z navedenim možem malo — morda samo dolžnost! — za narod naš spolnili!

Govor je bil končan, a vneti narod je glasno hvalo klical „národu“ (takov lep a uže precej razširjen priimek so pred nekaj leti možje nadeli g. Resmanu). Idrijska godba je potem svirala nekaj lepih komadov vsem na veselje; ne moremo si kaj, da bi jej tu ne izrekli iskrenega priznanja, da se je z drugimi Idričani vred udeležila te slavnosti. Pevci so zapeli še „Naprej“, „U boj“ in „Jadransko morje“ — vse kar zaporedoma. Treba je bilo hiteti! Zakaj, česar smo se bali, to se nam je bolj in bolj bližalo, namreč nevihta.

Lep, vesel spomin na to slavnost nam je hotel č. izvrševalni odbor zatrditi s tem, da je bil poklical iz Ljubljane fotografa P., ki naj bi upodobil oder s pevci, Sokolovci in idrijsko godbo. Lepa slika bi bila to! Ali pozneje smo zvedeli, da je bilo vse prizadevanje zastonj, da nij bilo mogoče ustvariti nobedne slike, ker je bila prevelika tema vsled bližajoče se nevihte. Škoda! Škoda pa tudi za čas, ki smo ga tedaj potratili! Drugače bi se bil ravno ves program lepo iztekel!

Uže mej velikansko ljudsko tombolo, za katero se je bilo ogromno število kartic razpečalo, začele so debele kaplje padati. Ali tedaj, ko so se ravno vse misli vrtile o zadnjem dobitku, o „tomboli“ (to ali bolje: junico je dobil — neki jurist z Dunaja!), tedaj je začelo líti, da jih je le malo ostalo do konca. In stoprav čez dve uri, ko se je uže vse občinstvo razpršilo ter zasedlo stole po raznih raztresenih gostilnah — stoprav tedaj je nevihta malo ponehala. Tako je morala izostati Sokolova telovadba, veliko umeteljno kolo se nij moglo prižgati — vsa skupna zabava, ki bi bila lahko tako impozantna in pomenljiva, splavala je — po vodi! Žal!

(Konec prih.)

Domače stvari.

— (Tabor v Ptui.) Rodoljubi ptujski so sklenili dne 8. septembra sklicati v Ptui tabor, ki bode sklepal o znanih narodnih terjatvah in izrekel zdanjej vladi zaupanje o njenem vsem narodom jednako pravičnem delovanju. —

— (Nesreča.) V Želečah pri Bledu sekal je dné 4. t. m. Matija Ažman lipovo drevo; pri tem delu je gledal očeta desetletni sin Janezek. Na jedenkrat se zvrne drevo na óno stran, kjer je stal deček in pomečkal ga je, da je takoj izdihnil mlado svoje življenje. Da vender ljudje nijso bolj previdni pri taci delih!

— (Iz Šmarja pri Gorici) se nam poroča: Utonil je 7. t. m. v valovih Vipave 14 leten deček. Kópalo se jih je več kar jednega zgrabi vrtinec: ko vidi to drugi, mu naglo plane na pomoč, pa vrtinec — pogumnega dečka potegne na dno. Prvi rešil se je preteče smrti. Stariši, kakor tudi politične oblasti skrbeti bi morale, da se zabrani kopanje na nevarnih mestih.

— (Učiteljska služba.) Na štirirazrednej ljudske šoli v Vipavi je razpisano učiteljsko mesto s 500 gld. letne plače. Prošnje naj se vložé vsaj do 24. avgusta t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Postojni.

— (Službe živinozdravniške) razpisane so v Mariboru, Ptui in Radgoni. Plače je 600 gld. Slovenščina se zahteva od prošnika za Maribor in Ptui, za Radgono pa ne, kar naj naši poslanci pomnijo.

Vabilo. *)

Ravnokar izšlo je tiskom nekoliko mojih četverospesov in zborov pod naslovom: „Slovanska Jeka“, katere sem posvetil slavnemu gospodu dr. Janezu Bleiweisu, ljubljenu očetu slovenskega naroda. Na 43 straneh velike osmerke je 19 četverospesov in zborov za moške in dva od njih tudi za ženske glasove in to v slovenskem, nekateri pa v hrvaškem in češkem jeziku. Vabim torej s tem prav uljudno vse č. g. rodoljube, podpiratelje in ljubitelje domače naše glasbene umetnosti, da me blagovole z obilno naročbo na to delce podpirati in mi po mogočosti po svojem kraju nabirajo naročnikov zanje. Cena zvezku je za naročnike 1 gld., ako se jim ima pa po pošti poslati prosto, 1 gld. 10 kr. Kasneje se bode delo prodajalo pri bukvarjih po 1 gld. 50 kr., ker se mora le-tem plačati za njih razprodavanje jako visoka provizija. Najmenj stroškov prizadene, ako se naroči s pošto doznako (postanweisung). Da pošiljam, kakor so mi nekateri č. g. naročniki pisali, delo s poštnim povzetjem, jim prizadene to veliko večji stroške, ker stane potem zvezek blizu 1 gl. 30 kr., kar pa niti njim niti meni nij na korist. Razposlal bodem po tej poti delo onim naročnikom, kateri kljubu temu tako zahtevajo.

Naročila naj se blagovole pošiljati z napisom: „Fran Gerbič, skladatelj v Cirknici pri Rakeku.“

Z odličnim spoštovanjem

Fran Gerbič,
skladatelj.

V Cirknici 7. avgusta 1881.

*) Prosim, da blagovole ponatisniti to „vabilo“ vsi slovenski in drugi nam prijazni časopisi.

Pis.

Umrli so v Ljubljani:

9. avgusta: Edmund Valenta, učenec na realki, 16 let, Francevo nabrežje št. 11, za legarjem. — Josip Pavlin, uradnikov sin, 4½ mes., sv. Florijana ulice št. 12, za žolto vročico.

10. avgusta: Jakob Tehovnik, dninar, 34 let, bil je no Dunajske cesti, mrtev najden, za mrtuom.

11. avgusta: Fran Pavšek, gostilničarjev sin, 7½ mes., sv. Petra cesta št. 48, za drisko.

V deželnej bolnici:

9. avgusta: Marija Margaret, gostija, 40 let, za jetiko. — Janez Windišar, gostac, 66 let, za oslabe-njem pluć. — Marija Kljun, delavka v tovarni za tobak, 20 let, za sprijenjem krvi. — Jurij Nadler, gostac, 55 let, za jetiko.

Tujci.

11. avgusta:

Pri **Slonu**: Matevžič iz Ljubnega. — Engel z Dunaja. — Crass iz Trsta. — Mohorič iz Kopra. — Schuller iz Zagreba.

Pri **Malič**: Hirsch iz Schweinfurta. — Pichler iz Kočevja. — Katz, Wlach z Dunaja.

Dunajska borza 12. avgusta

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	77	gld.	95	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78	"	75	"
Zlata renta	94	"	20	"
1860 drž. posojilo	132	"	—	"
Akcije narodne banke	834	"	—	"
Kreditne akcije	368	"	20	"
London	117	"	90	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	35	"
C. kr. cekini	5	"	55	"
Državne maike	57	"	45	"

Naznanilo.

Zaradi snaženja prostorov ostane kranjska deželna blagajnica od 16. do vštetega 18. avgusta t. l. za strankin promet zaprta.

Od deželne blagajnice kranjske,
v Ljubljani, 8. avg. 1881. (452—3)

2000 gld.

leško na leto zaslužijo **gostilničarji in kupčevalci**. Brošurica fabrikacij velja 3 gld.; dobi se po poštne podvzetji: **F. Schlosser, Trst.** (419—19)

Izdatelj in urednik Makso Armič.

Zahvala.

Za resnično, srce povišujoče sočutje od blizu in daleč mej dolgo boleznijo, kakor tudi ob smrti našega preljubega

Edmunda,

za prelepe, ljubeznjive, od vseh strani poslanske darove, za obilo častno spremstvo k zadnjemu počivališču, posebno pa za prekrasno petje, zahvaljuje se prelepo globoko žalujoča

(461)

rodovina Valenta.

Razglas.

C. kr. okrajna sodnija v Slovenskej-Bistrici, kot zapuščinska oblast, dovolila je vsled prošnje postavnih dedičev odlokom dné 6. t. m. št. 4601 prostovoljno javno dražbo vseh v zapuščino dné 17. novembra 1880 umrlega gospoda **Josipa Manhart** pripadajočih, sodnijsko za 18.308 gld. a. v. cenjenih zemljišč in posestev in bode ta dražba

v soboto dné 20. avgusta t. l. dopoldne od 10.—12. ure na lici mesta.

Ta v več vlogah vknjižena posestva so:

a) hiša v Slovenskej-Bistrici št. 123 stara, 110 nova, tik dunajsko-tržaške ceste v jedno nadstropje, katera ima najstarejši sob. veliko dvorano in obširno gospodarsko poslopje, v najboljšem stanu. Pri tej hiši je uže od nekadašnje krčme in pekarije. Stavbeni prostor (Bauarea) 498 □ sežnj. **Sodnijska cena 10.500 gld.**

b) pripadajoča zemljišča, namreč:

vrt, ki meri — oral., 641.58 □ sežnj.

njive, katere merijo 13 " 867.55 □ "

travniki, kateri merijo 11 " 948.84 □ "

skupaj 25 oral., 857.97 □ sežnj.

sodnijska cena 7808 gld. — Njive in travniki so vsi v ravnem, prav dobro obdelani, imajo jako pripravno lego in posebno ugodna tla.

K tej dražbi vabijo se kupci z dostavkom, da se stavijo navedena posestva skupaj za zgoraj omenjeno skupno sodnijsko ceno na prodaj ter da se ne oddadé niže, nego so cenjena. Vsak licitant mora položiti 10% no varščino (vadium) v gotovini, v državnih papirjih, ali pa v hranilničnih knjigah. Vadium se bode pri kupu vračunal. Kupec prevzame vknjiženih dolgov za 12.443 gld. 35 kr., ostalo kupnino s 6% obresti, počenši od dneva dražbe, mora in sicer polovico v treh mesecih, polovico v šestih mesecih položiti pri sodniji, ali pa izplačati dedičem in upnikom, katerim bi se nakazala ta kupnina.

Natančnejši dražbeni pogoji, cenilni zapisnik in izpisek iz zemljišnih knjig so na ogled vsak dan ob navadnih urah v tukajšnji beležniški pisarni.

Slovenska-Bistrica, dné 7. avgusta 1881.

Fran Ratej,
c. kr. notar kot sodnijski poverjenik.

Prostovoljna prodaja.

Gostilnica v **Kandiji** pri **Novem mestu** poleg mosta, pri kateri se po cestah na Toplice, Metliko in Zagreb obrača, ponudi se prostovoljno na prodaj. — Kupec se zna s posestnico udovo **Ano Forškovo** pogoditi. (460—1)

V najem

se dá s 1. novembrom v **Idriji** uže dolgo obstoječa **gostilnica** z najboljšim pivom in vinotrzjem, s 3 gostilnimi sobami, 2 dvoranama, 4 sobami za tujece z opravo ali brez oprave, prostorno svitlo kuhinjo, ledenico in vinsko kletjo s sodi vred; dalje z dobro urejenim kegljiščem, katero se po zimi lahko greje, z vrtoom za goste in za zelenjavo, hlevom in postrešjem za seno. — Natančnejše pri lastniku **Franu Didicu**, sedlarju v **Idriji**. (458—1)

Spretna gospodinja

išče se v neki farovž. Kje? pove opravništvo „Slovenskega Naroda“. (457—1)

„VALVAZOR“

še nevezan, prodá se za **znižano** ceno. — Natančnejše se zvé pri opravništvu „Slovenskega Naroda“.

Hiša na prodaj.

V **Praha** pri **Kranji** na prodaj je **hiša št. 18.**, kjer je zdaj gostilna in prodajalnica, obokana. Hlev močno zidan. Zraven hiše velik sadni vrt; k hiši pripadati dve njivi 6 mernikov posetve. Hiša stoji pri cesti. Cena hiši je 1600 gld. — Več pove **Jože Vrhunec** v **Kranjskej gori**. (435—2)

Bergmanovo

mjilo zoper pege,

s katerim se pege popolnem odpravijo; 1 kos 45 kr. Prodaja **Jos. Svoboda**, lekarnar v Ljubljani, na Prešernovem trgu. (166—21)

EPILEPSIJO

(božjast) **ozdravi indijski zeliški sok**, ki se kot posebnost, da kot jedino sredstvo z najboljšim vspehom rabi zoper božjast. (218—10)

Božjastni se hitro in srečno ozdravi, ako štirikrat ali petkrat na dan tega soka po 15 kapljic na sladkorji zavžije. Celo najstarejša in najzlobnejša bo-lezen se ublaži in naposled popolnem odpravi.

Dobiva se **flacon** po 20 kr. v skoraj vseh lekarnah Avstro-Ogerske, a v **Ljubljani** ima ta sok lekarnar **g. Julij pl. Trnkóczy**, v **Jičnu** pa pri-rejevatelj **Rudolf Stahl**, emer. lekarnar.

S pošto se menj kot 2 flacona ne pošilja.

Kdor hoče

(389—12)

slabe zobe

ohraniti, izpale nadomestiti z umetelnimi, dobi sovet in pomoč pri

Ehrwerthu, zdravniku za zobe,
gospodska ulica št. 1.

Clianthus Dampieri

vidi se zdaj cvetoč drugič jedino le v mojem vrtu, poljanske ulice št. 12. P. n. prijatelje cvetic vabi, da si ogledajo to izredno in redko krasoto

udani

Alojzij Korzika,

(487—2)

cvetličar.

Oddaja gostilnice.

Gostilna h. št. 16 v **Podbrezjah** (Birkendorf) blizu železnične postaje Podnart na Gorenjskem se odda za jedno ali več let. — Natančni pogoji se izvedó pri **Aleši Pavlinu** v **Podbrezjah** na Gorenjskem. (439—4)

A. Krejči,

v Ljubljani.

kongresni trg, na voglu gledališčne ulice, priporoča svojo veliko zalogo vseh vrst **modernih**

klobukov in kap;

prejema tudi

kožuhovino in zimsko obleko

čez poletje v shranjevanje. (133—24)

Fran Kaiser,

puškar v Ljubljani,

Židovska ulica (v hiši gostilnice „pri lipi“). priporoča svojo novo ustanovljeno zalogo dobro do-skušenega in popolnem zanesljivo izdelanega

orožja vsake vrste

po najnovejših, dobro pripoznanih zistemih in konstrukcijah: Daleč streljajoče **Lancaster**-, **Central**-, **Lefauchaux**- in **perkuzijske puške**, **lovske puške**, **pištole**, **risalice za streljanje v sa-lonsko in vrtno tarčo**, **samokrese**, **patrone**, **londonske in pariške pribitke**, **užigalne ka-pice**, najboljše **drobe**, **lovske priprave vsake vrste**, **basalno in snažilno robo**, **lovske čutare**, **lovske torbice**, **cartouchières**, **ovratnike za pse** in vr-vice, **biče**, **etuis** in **kasete za puške**, **vlagališča**, **lovske stole**, **lovske rogove**, **jatagane** in **lovske nože** itd. itd. (443—2)

Za vse se popolnem jamó in cene so zelo nizke. Vsa naročila se oskrbé točno in neugaja-joče se z veseljem zamenja ali brezplačno premeni.

Tudi se tu vse v to stroko spadajoče repara-ture natanko in cenó izvrše.

Dr. Sprangerjeve

kapljice za želodec,

priporočane od zdravniških avtoritet, pomagajo takoj, če ima človek krč v želodci, migréno, feber, ščipanje po trebuhu, zaslinjenje, slabosti, če ga glava boli, če ima krč v pr.ih, mastno zgago. Telo se hitro očisti. V bramorjih razpusti bolezensko tva-rino, odvajajoč črve in kisline. Davici in tifusu vza-mejo vso zlobnost in vročino, če se zavživajo po ¼ žličke vsako uro, ter varujejo nalezljivosti. Človeku diši zopet jed, če je imel bel jezik. Naj se poskusi z majhenim ter se prepriča, kako hitro pomaga to zdra-vilo, katero prodaja lekarnar **g. J. Svoboda** v Lju-bljani, a flacon 30 in 50 kr. av. velj. (247—25)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.